

אמרה אוי הילד הזה הוא בן אוני, גרם לה את הצער "ותקש בלדתה" (שם פסוק t1), ונפטרה. (וע"ע בספר סנסן ליאיר עמ' קל"ז והלאה ועמ' תכ"ט והלאה).

יש נוסחאות שונות בפרקים האחרונים של המגילה, "להשמיד ולהרוג ולאבד את כל חיל עם ומדינה" (ח' א'), יש גירסה להשמיד ולהרוג ולאבד, ויש גירסה להרוג ולאבד, ולא הייתה לנו הכרעה מה הגירסה הנכונה, אבא ע"ה היה קורא פעמיים, פעם ראשונה להרוג ולאבד, ופעם שניה ולהרוג ולאבד. למה היה עושה ככה? היה אומר שמשמע במנחת שי שהגירסא "ולהרוג" היא יותר עיקרית, אבל לא ברור שהיא לגמרי נכונה, לכן הוא קורא פעמיים, והגרסא האחרונה ולהרוג שהיא הנכונה יותר. אחר כך ראינו שכך נהג בעל קיצור שלחן ערוך

רבי שלמה גנצפריד, וכך נהג החתם סופר (ס' חוט המשולש תולדות החת"ס דף ל"ז ע"א). אבל בזמנו כתבו אלי חכמי תימן שזה לא ככה, אלא אצלם ברור שהגרסה היא ולהרוג, וגם הרב מרדכי ברויאר ז"ל אמר (ס' ח' ארם צובא עמ' 24) ברור לי ואין לי בזה שום ספק שהגירסא היא ולהרוג, והגרסא להרוג היא גירסא משוכשת שעשה אותה אדניה יעקב בן חיים (מי שהיה מגיה מקראות גדולות והוא הלך בדרך לא טובה), והוא טעה (אולי הטעה בכוונה, אבל לא נראה לי) וכתב להרוג במקום ולהרוג, אבל בכתבי יד עיקריים כתוב ולהרוג, לכן אין צורך לחזור פעמיים, אלא ולהרוג בלבד, ומי שיש לו מגילה שכתוב להרוג ילך לסופר יוסיף לו שמה ו' קטנה דקה "ולהרוג".

יא. "ואיש לא עמד לפניהם" (ט' ב'), יש גירסא 'בפניהם', אבל הגירסא הנכונה 'לפניהם', אבא ע"ה היה אומר פעמיים בפניהם לפניהם, כי לא היה לנו הכרעה. אבל גם בזה ברור שאומרים "לפניהם", ומצאו מגילה שכתב אותה רבי יהודה פתאיה ע"ה (שהיה אדם גדול) וכתב שם גם ולהרוג עם ו', וגם לפניהם בל'. (וע"ע בספר סנסן ליאיר עמ' קע"ז).

יב. כשאומרים אחרי המגילה "ברוך ה' אלקי ישראל ארוך המן ברוך מרדכי וכו', אחר כך אומרים "ארורים כל הרשעים", אבל לא אומרים ככה, כי אתה מקלל את הרשעים ויכול להיות שיש לנו גם בעם ישראל רשעים, למה תקלל אותם? ויש אומרים "ארורים כל הגויים", אבל גם לא אומרים ככה, כי גויים שהם בסדר למה לקלל אותם? וכי החכמה לקלל גויים? הם גם כן ברואים של הקב"ה¹⁵, ויש גירסא "ארורים כל עובדי אלילים", אבל יש גויים שהם לא עובדי אלילים, והם עושים לנו הרבה צרות, כל הזמן זורקים עלינו רקטות, פצצות, כל מיני בעיות, לא נקלל אותם? לכן אומרים "ארורים כל שונאי ישראל" וזה כולל את כל שונאי ישראל, ומי שלא שונא ישראל הוא לא בכלל הארורים. (וע"ע בסנסן ליאיר עמ' ג').

לדקדק בקריאת פרשת "זכור"

ג. פרשת זכור הרבה מדקדקים בה בגלל שמרן כתב "יש אומרים שהיא דאורייתא" (ס' תרפ"ה ס"ז), ואף על פי שאמרנו שבוע שעבר (עיי' בעלון הקודם אותיות ח-י) שכל הראשונים חכמי ספרד לא נראה להם הדבר הזה, ויש גם הוכחות שזה לא ממש דאורייתא, אפילו הכי כיון שהתוספות (ברכות דף י"ג ע"א ד"ה בלשון) כתבו שהיא דאורייתא, וגם רבי יהודה החסיד והרא"ש כתבו ככה (בתוספותיהם), וגם מרן כתב יש אומרים ולא אמר שיש מי שחולק, לכן מדקדקים בה בקריאה. פעם הרב מונק ז"ל¹⁶ כתב לי, יש לי בעיה בפרשת זכור, אני רוצה לבטא נכון (הוא אוהב דקדוק), אבל אינני יודע איך נוכל לבטא את המפיק של "לרשתה", מה אעשה? אמרתי לו למה נזכרת רק עכשיו? למה לא נזכרת בקריאת שמע כל

15. כתוב בגמרא (מגילה דף י"ב) שכאשר טבעו המצריים בים בליל שביעי של פסח, רצו מלאכי השרת להגיד שירה, אמר להם הקב"ה: מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? זה מעשה ידי, אני בראתי אותם, הם הלכו בדרך לא טובה, מה נעשה להם? אבל אל תאמרו שירה.
16. הרב שמואל דוד הכהן מונק יש לו ספר שר"ת פאת שדך (שדך ראשי תיבות שמואל דוד כהן). מונק זה יקה, ויש כמה דברים של היקים שהם דומים לשלנו, הוא כתב לי פעם שבגיל שמונה אביו בגרמניה הלביש אותו טלית, וזה בניגוד לאלה שאומרים אל תלבשו טלית עד שתחתנו, הראיתי להם משנה ברורה (סימן י"ז סק"י) שאומר גם בחורים צריכים ללבשו טלית, אבל הם לא ישמעו, יש כאלה מתי שירצו יאמרו "אדוננו משנה ברורה", ומתי שלא ירצו מתעלמים ממנו (יותר מזה, הגיע אחד לומר שמה שכתב המשנה ברורה לומר "ועל הנסים" עם ו' (ס' תרפ"ב סק"א), מסתמא בעולם הבא חזר בו... איזה יופי. כל דבר שתמצא שלא נראה לך האמור מסתמא בעולם הבא חזר בו... מה השענוך הזה?), המשנה ברורה אמר צריך ללבוש טלית, והוא אומר לי שכבר בגיל שמונה היו מביאים טלית לילדים, וככה אנחנו נהגנו בחוץ לארץ.

יום בפסוק "והאדמה לא תתן את יבולה" (דברים י"א י"ז)? הוא לא ענה לי על זה, אבל יש הסבר, בקריאת שמע יש אומרים שרק פרשה ראשונה דאורייתא, ויש אומרים שרק פסוק ראשון, אבל פרשת זכור לפי מאן דאמר דאורייתא, כל הקטע דאורייתא, ויש שם מפיק. אבל וכי רק מפיק יש שמה? יש גם ע' וק' וצ' והכל, לכן יש כאלה אומרים אשכנזי שקורא לספרדי לא יוצא ידי חובה, ספרדי שקורא לאשכנזי לא יוצא ידי חובה, וזה לא ככה, אלא מי שמבטא עי"ן וחית כמו שצריך והוא אשכנזי מובהק שיקרא ויוצאים בו ידי חובה, ואם הוא ספרדי שהוא לא מבטא והוא בולע את המלים לא יוצאים ידי חובה¹⁷, כל אלה שאומרים "זכור את אשר עשה לך עמלק" ומבטאים את העי"ן ואת הקו"ף זה בסדר.

"יוצר לפרשת שקלים"

יד. בשבוע שעבר בפרשת שקלים יש לאשכנזים "יוצר לפרשת שקלים", חיבר אותו רבי אלעזר הקלירי, והוא מסובך מאד ומלא חשבונות¹⁸, כותב שם: ראית וְסִפְרָתָּ וְהִנֵּהתּ וְחִקְרַת וּמִדַּת וְכִלְיָת וְכו', 39 מלים כולם ענין של מדידה. ואח"כ עושה חשבונות ואי אפשר להבין אותו, כל החשבונות נסתרים מהגמרות ועוד. התוספות בפסחים (דף ק"ט ע"א ד"ה רביעית) ורש"י ביומא (דף ס"ז ע"א ד"ה שבעה) עמדו עליו. ובסייעתא דשמיא מצאתי תירוץ כמעט לכל הקושיות, והבאתי את הדברים בסנסן ליאיר (חלק השיר"ת סי' א')¹⁹.

"מי כמוך ואין כמוך"

טו. בפרשת זכור יש לנו פיוט נפלא שאין כמוהו בעולם, ולדעתי כדאי לאשכנזים לומר אותו, רבי יהודה הלוי כתב אותו, והסגנון שלו מיוחד במינו²⁰. זהו פיוט "מי כמוך". כולו מלא אמונה, ביטחון ויראת שמים. לקרוא את הפיוט הזה, ולהתרגש מכל מלה. יש אנשים שלא מבינים איזה פיוט כתב לנו רבי יהודה הלוי, ולא רק הפיוט הזה, אלא כל הפיוטים שלו מיוחדים, אתה קורא את הפיוט ואתה מתלהב, אלא א"כ אדם שלבו "לב אבן" לא יתלהב, כי אי אפשר להלהיב את האבן... אין מה לעשות. ולכן כדאי שגם האשכנזים יאמרו את הפיוט הזה. הרי יש כבר פיוט שלנו שקוראים אותו האשכנזים: "ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך", וגם אותו חיבר רבי יהודה הלוי. ויש לנו פיוט של אשכנזים שאנחנו קוראים אותו בסליחות: "אם אפס רובע הקן", (חיבר אותו רבנו אפרים תלמיד רבנו תם). אין בזה בעיה. גם פיוט שחיבר אותו אתיופי והוא יפה, תגיד אותו. כולנו עם אחד אנחנו.

כל המוסיף גורע

טז. בפרשת השבוע יש גמרא נפלאה בסנהדרין (דף כ"ט ע"א) שאומרת: מנין לנו שכל המוסיף גורע? שנאמר: "אמתים וחצי אורכו" - זה הפסוק בפרשה "ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו, ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו" (שמות כ"ה י'). ואיך לומדים משם שכל המוסיף גורע? רש"י הסביר (ד"ה אמתים) שאם תוריד את האלף מ'אמתים', ישאר "מתיים" - מאתים, וא"כ במקום שתי אמות יהיו מאתים אמה, ויוצא שהאל"ף הזאת במקום להוסיף גרעה את החשבון. אבל מהרש"א (בחיידושי אגדות שם) ושואל, קודם כל מאתים נכתבת באל"ף אחרי המ"ם,

17. פעם היה ספרדי אחד שהתפלל כאן בליל חג, ומרוב הניגונים שלו הוא שכח שצריך לבטא את העי"ן של ויתעלה. ואמר ויתלה, ויתלה?! השתענה?! מה קרה לך?! כעסתי עליו, מה זה ויתלה? "ויתלו את המן" (אסתר ז') מה אתה מדבר? אמרתי לו תגיד ויתעלה, תפתח את הגרון שלך, תבטא עי"ן.
18. עד שהגאון בעל חוות אי"ר כתב שורה אחת בתשובה האחרונה בספר חוט השני (יש סימן צ"ז): "ואין לנו עסק בחשבונות הקלירי בפרשת שקלים כי מאד עמוק מחשבותיו". ובילדותי לא ידעתי מה זה "חשבונות הקלירי", ראיתי שכתב לפני כן שיש חשבונות, ויש פונדיון ומעה, וקונטרס ומסמסין, וכל מיני מטבעות שמוביאים בקידושין (דף י"ב ע"א), וחשבתי ש"חשבונות הקלירי" הכוונה למטבע ששמו הקלירי... וכשגדלתי הבנתי שקלירי זה פייטן קדמון, רבי אלעזר "הקלירי" (או "הקליר"), והוא כתב יוצר לפרשת שקלים, ומופיע בסידורי אשכנזים.
19. קושיא אחת מצאתי בספר מסוים שתיירץ אותה. ומי שקורא את זה יבין את זה. ופעם ראיתי בחנות ספרים "תפוצה" (ברחוב חזון איש) ספר קטן שיש בו ביאור של איזה חכם על יוצרות של ארבע פרשיות. קניתי אותו וחשבתי שיש שם גדולות ונצורות, אבל לא מצאתי שום דבר, רק העתיק את הפיוט הזה, ולא ידע להסביר בו כלום. בספר סנסן ליאיר מובאים שם כל השאלות המסובכות, והסברתי כמעט את כל הענינים שם.
20. עד שכתב עליו חכם אחד בן דורו של הרמב"ם: "יהי שיר בני קורח לטורח", וכוונתו שלעומת רבי יהודה הלוי, גם השירים שכתבו הלויים - "למנצח לבני קורח", היו לטורח, כי דברי רבי יהודה הלוי מיוחדים במינם. באמת הם מיוחדים, אבל אסור לומר את הביטוי הזה.

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מוגה ע"י מגיהים מוסמכים מישיבת כסא רהמים



להצלחת יורם חורי,
דניאל בוכריס, יונתן
מאמו, חיבה סופר
וכדיר בוכריס ונ"ב.

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
השלימה של
מנחם בן
נירה

לעילוי נשמת
יוסף חי כהן
בן מסעודה
תנצבה.

שתבין את המילים³⁰. לכן באה ההפטרה: "וה' נתן חכמה לשלמה", לרמוז לרש"י³¹.

מה פירוש תיבת "כרובים"?

כה. עוד כתוב בפרשה: "כרובים" (שמות כ"ה י"ח). מה זה "כרובים"? חכמים אומרים שפירושו: "כמו תינוקות", כי התינוק נקרא בארמית "רביא", כמו שכתוב: "וישמע אלוקים את קול הנער" (בראשית כ"א י"ז), והתרגום הוא: "קליה דרביא", א"כ כרובים זה פרוץ של תינוקות. אבל אבן עזרא מקשה, שזה לא יתכן, כי אם הפירוש הוא: "כמו-רובים" - כמו תינוקות, א"כ איך התורה אומרת "הכרובים" (שם פסוק כ'), הרי אי אפשר לומר ה"א הידיעה לפני כ"ף הדמיון, שזה כמו לומר: הכמו תינוקות. איך אפשר לומר דבר כזה?! לכן כתב ש"כרוב" אינה מלה שמורכבת משני מילים "כמו רוב", אלא זו מלה בפני עצמה ושמה "כרוב". אבל יש תשובה לדבריו, שאף על פי שהכ"ף היא כ"ף הדמיון ופירושו "כמו תינוקות", אבל כשהיא השתרשה והשתגרה בלשון, הכ"ף שהיתה שימוש נעשתה שורש.

תורמים - אות השימוש נעשתה שורש

- 30. ויש לנו דוגמאות כאלה, הרמב"ם בפירוש המשנה בתחילת מסכת תרומות (פ"א מ"א) כותב שבעלי הלשון מקשים³² איך חכמים אומרים "תורמים", הרי האות ת"ו
- 31. ככה למדנו בילדותנו, שכאשר אתה לא מבין תוס' או רש"י, תחזור ותחזור ותסיים לבד עד שתראה הכל ברור כשמש. זה העיון, אנשים לא יודעים מה זה עיון, וחושבים שעיון זה "לשפוך" לתלמיד את הכל, זה לא עיון! עיון זה שהתלמיד עיון ויתבונן בעצמו, למה כאן כתוב כך, וכאן כתוב אחרת.
- 32. רש"י נולד בדיוק בתקופה שהיה חושך בישראל, כי לפי מה שידוע רש"י נולד בשנת ד' אלפים שמונה מאות, שנתיים אחרי פטירת רב האי גאון שהיה חותם הגאונים ואחרון שבהם. ואחרי רב האי גאון היה נשיא בשם חזקיה בן דוד רב זכאי, אבל תוך שנתיים נהרג ע"י הערבים, והעולם היה שמש. וחוף מזה גם בזמן הגאונים, אם אדם היה לומד גמרא ולא מבין, היה שולח שאלה לגאונים שיסבירו לו, ועד שיענו לו, זה יקח כמה חודשים, ואילו רש"י מפרש על המקום, ומה שתוכל להבין לבד, רש"י לא מפרש לך, אלא נותן לך להבין לבד. וגם מה שלא תוכל להבין, הוא מסביר לך במלה אחת, ועל ידה הוא מאיר לך את העינים. לכן לא בחנם מפטירים: "וה' נתן חכמה לשלמה", ולא בחנם כתבו עליו: "החכם מכל האדם בדורות ההם". לכן אדם צריך להעמיק להתבונן ברש"י, לטעום את טעמו.
- 32. הוא לא אומר מי הם "בעלי הלשון", אבל זה רבי יונה בן ג'אנא שהיה מדקדק גדול מאד. ופעם ראיתי מאמר של רבי יחיאל חיים מיכלין שאמר: כל זמן שלא הכרנו את ספרי רבי יונה בן ג'אנא היינו אומרים

כדעת רש"י. שלפי דעתו רש"י אומר שהשקל הוא 14 גרם. ועכשיו נוכל לענות שהשקל שמצא הוא לפני שחכמים הוסיפו עליו שותות, והיה או 14 גרם (לא נדקדק על גרם אחד). ולכן עושים כמו שקבעו הרמב"ם ומרן (עיון בבי" יו"ד סי' ש"ה) שמחצית השקל זה 9 גרם, וככה צריך לעשות.

למה לא נמנה "מזבח הזהב" עם שאר כלי המקדש?

כה. התורה מנתה כאן את כל כלי המשכן חוץ ממזבח הזהב שהשאירה אותו לסוף פרשת תצוה (שמות ל' א'), ולמה השאירה אותו לשם? אפשר לומר על פי מה שכתב הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק מ"ה)²⁵ טעם שהתורה ציתה לעשות את מזבח הקטורת, כי אילולי זאת אדם לא יכול להכנס לבית המקדש, כי מכל הריחות של הקרבנות ושל הצלי ושל הבשר זה היה נעשה בית המטבחיים ולא בית מקדש. ולכן היו עושים קטורת מיוחדת²⁶, והיה לה ריח כל כך טוב, עד שאמרו בגמרא (יומא דף ל"ט ע"ב) שאשה ביריחו לא היתה צריכה להתבשם, מריח הקטורת, כי הריח של הקטורת היה נותן ריח טוב לכל ירושלים כולה וגם ליריחו, היא היתה משהו מיוחד, עד שמי שנמצא בבית המקדש לא הרגיש את הריחות של הקרבנות אלא מזבח הזהב כיפר על הכל. ולפי טעם זה מובן למה התורה כתבה את המזבח בסוף פרשת תצוה, כי אחרי שהתורה אומרת בפרשת תצוה מה מקריבים במילואים, וכמה בהמות שוחטים (פר ואיל וכו'), אם תאמר לי מה נעשה עם הריח הזה? "ועשית מזבח מקטר קטורת" (שם), וא"כ הכל מסודר יפה מאד.

ניקוד "לולאות" וניקוד "ככר"

כה. יש ג"כ בפרשה: "לָלָאת" ו"לָלָאת", והסיבה בזה, שכאשר מלת "לָלָאת" נפרדת (לא בסמיכות) זה מנוקד בקמ"ץ, כמו: "חמשים לָלָאת" (שמות כ"ה ה' ועוד), אבל אם זה בסמיכות, הלמ"ד מנוקדת בשו"א, כמו: "לָלָאת תכלת" (שם ל"ו י"א), שהכוונה לולאות של תכלת²⁷, זה מה שעושה את ההבדל בניקוד של המלה. וכמו ש"בית" זה נפרד, ו"בית יעקב" (בראשית מ"ו כ"ז ועוד) זה סמוך, כך "לָלָאת" זה נפרד, ו"לָלָאת" זה סמוך. וכן "כָּכַר זָהָב" (שמות כ"ה ל"ט) הכ"ף בפת"ח ולא בקמ"ץ, ואילו "כָּכַר" בנפרד (שמות ל"ח כ"ד ועוד) מנוקד בקמ"ץ.

"וה' נתן חכמה ל[רבי] שלמה [יצחקי]"

כה. בפרשה הזאת יש הפטרה נפלאה: "וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו" (מ"א ה' כ"ו). פעם למדנו אצל מורנו הרה"ג רבי יצחק בוחניץ ע"ה חומש ברש"י על כל התורה כולה, וכשהגענו לרש"י של פרשת תרומה, אתה רואה שרש"י לא מביא ציור אחד, אלא מסביר את הכל בלשון שלו, ואם אתה לא מבין, אז תחזור עוד פעם על המלים ותדייק יותר, ותבין²⁸. רש"י היה פדגוג מיוחד, אבל אל תחשבו שזה בא אליו לבד, כי בספר אישים ושיטות של הרב זוין (עמ' 33) כותב: "אמרו עליו על רש"י שכל ימיו היה עוסק בקונטרסיו, לוטט ומגיה, משפר ומשכלל", הוא היה מלטש את הלשון כדי שהקורא יבין. כל הטרחה שלו כדי שהקורא יוכל להבין בנחת. ושד"ל²⁹ כתב: "מי לא יתפלא על רש"י ז"ל שעם כי לא למד פילוסופיא, לא תמצא בדבריו לא היפוך הסדר ולא שינוי ולא קיצור ולא אריכות, הכל מדויק כחוט השערה". ובספר "תורת אמת" כתב עליו: "החכם מכל אדם בדורות ההם". רש"י מסביר לך את הדברים בצורה מיוחדת, ואם לא הבנת, תחזור עוד פעם, עד שתמצא שכל מלה ומלה מדויקת. לכן רש"י זכה שבפרשת תרומה עם זאת שלא עשה שום ציור (לא כתב "כזה וכדומה), הכל זורם, ואם לא הבנת, תחזור עוד פעם עד

25. הרמב"ם כותב טעמים פשוטים מאד שיתקבלו על השכל ולא נכנס לדברים עמוקים, יש ספר הכוזרי של רבי יהודה הלוי ויש מלבי"ם שמבארים את כל החשבונות של המשכן על פי דברים עמוקים, אבל הרמב"ם מפרש בצורה פשוטה, כי אמר שכמה שקרוב לפשט זה מתקבל על הדעת.

26. והיום אסור לעשות אותה. יש "מכון המקדש" בירושלים, שמחפשים בנרות את הסממנים שנעשתה מהם הקטורת, הצרי, הצפורן, החלבנה, הלבונה, מור, וקציעה וכו', דבר אחד לא מצאו אותו. אבל הם מחפשים כמה שיכולים. וגם אם ימצאו את הכל, אסור לעשות בדיוק כמו שהיה בבית המקדש. ואפי' למחצה שליש ולרביע אסור לעשות, כי "אם כמדתה, כשרה לחצאין", ואם היא היתה כשרה לבית המקדש, אסור לנו לעשות את זה. צריך לשנות קצת.

27. בעברית לא כתבים "של", כי "של" זה לשון ארמית ולשון הגמרא, אבל במקרא לא משתמשים במלה "של", ואין מלת "של" בכל התנ"ך, יש פעם אחת "בשל אשר יעמול האדם לבקש ולא ימצא" (קהלת ח' י"ז), אבל "של" מלה נפרדת, אין, ואפילו במשנה בכתבי יד לא כתוב "של" לבד, רק כתוב מלת אחת "שלעני" (שבת דף ב' ע"א), כמו "שלשלמה" (שיר השירים ג' ז) מלה אחת, תמיד כתוב כך.

28. רש"י לא נותן לך לטעות, הוא לא כותב מלה פעם בסגנון כזה ופעם בסגנון אחר, אלא אם הוא כתב מלה פירושה ככה, והוא חוזר עליה עד שתבין אותה. ולעומתו הרמב"ם אין דרכו כך, כי הוא מתחיל למשל וכותב: "עץ", ואח"כ אומר "אילן" וזה אותו דבר, ולא כולם מבינים את זה. אבל רש"י כותב בדיוק, כדי שהקורא יבין.

29. זה שמואל דוד לוצאטו שהיה בקי קצת בלימוד, אבל לפעמים יש לו דעות ה' רחם.



הודעה משמחת

שמחים להודיע כי החלה ההרשמה למתיבתא (כיתות ז' וח') וכל הקודם זוכה.

הלימוד בגמרא הוא לפי שיטת רבותינו זיע"א, והרמ"ם שליט"א התמחו בעיון הפשט, וגם בהבנת רש"י לפי פשוטו מלווה עם כל קושיותיו.

לרישום:

050-4115581
המפקח הרב אליהו
ענקרי שליט"א

050-4158555
המנהל הרב יאיר
טרבלסי הי"ד



במעוזת זכר למהצית השקל מהזקים את בדק הבית

התקשרו עכשיו:

08-6727523

או בקישורית:

<https://yhr.vp4.me/ils>

וכמו שיש במשנה (שבת דף נ"ב ע"ב) "שחוזות" והפירושו הוא: שאוחזין את האליה שלהם, וא"כ מה זה שחוזות? "שחוזות", הנה שי"ן השימוש נעשתה שרש המלה. וא"כ גם בתרומה התי"ו היתה שימוש, אבל נעשתה שרש, ואתו דבר "כרובים" הכ"ף היתה שימוש ואחרי זה נעשתה שרש.

אם אתה לא מקיים את התורה מה לך פה?

כח. צריך לדעת שאין טעם להקשות על כל דבר ודבר, צריך לקבל את האמת ואת המסורת, כי מי שיהרוס את המסורת לא יישאר לו כלום, זה כלל. כל אלה שרוצים להרוס ואומרים "אסור להניח תפילין בתוך מאה מטר סמוך לבית הספר", הם לא נורמלים. מה קרה לך? מה יש לך? הרי בכותל המערבי מיליון בני אדם ויותר הניחו תפילין בשמחה רבה. והיום שוטה אחד אומר שלא להניח תפילין. "חזק וברוך..." אם אתה לא מניח תפילין ולא שומר שבת ולא אוכל כשר, ועושה את כל האיסורים שבעולם, מה לך פה? מה לך פה ומה לך פה כי חצבת לך פה קבר" (ישעיה כ"ב ט"ז). שילך לכל העולם כולו, ושם יעשה כל מה שירצה. ה' יזכנו לראות בעליית התורה, בעליית המסורת, בעליית הדת בעם ישראל, ולדעת שהתורה אינה עונש ואינה בית כלא, אלא התורה זו חיים, והיא נותנת לנו חיים - "כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים" (משלי ט"א). אמן ואמן.



מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל הקהל הנמצאים כאן אלה ששומעים דרך הלוי וששומעים דרך רדיו קול ברמה ואלה שקוראים אחר כך, ה' יתברך ימלא כל משאלות לבכם לטובה, בריאות איתנה והצלחה רבה, אושר ועושר וכבוד ונזכה לראות פני משיח ונזכה לראות את כל הטובות שהובטחו לעם ישראל קיימים בימינו. אמן כן יהי רצון.

אל מלא רחמים יתמלא ברחמים על נפש רוח ונשמת מרת אמי כמסאנה בת מינה שנפטרה כהיום הזה (ד' באדר). רוח ה' תניחנה בגן עדן ותהיה נשמתה צרורה בצרור החיים אמן כן יהי רצון

של תרומה זה לא שרש, למשל תשובה השרש זה ש.ו.ב. וגם תרומה השרש ר.ו.מ. וכמו שאתה לא יכול לומר "תָּשָׁב בתשובה" או "תוֹשָׁבִין", אלא אומרים שָׁבִים בתשובה, וכמו "תקומה" שאתה לא יכול לומר תוקמין, כי אין מלה כזאת, כך אין לומר "תורמין", אפשר לומר "מרימין" (בהפעיל), אבל תורמין לא, כי התי"ו היא שימוש. ולכן קשה איך חכמים אומרים "תורמים"? והרמב"ם כשיש שאלות כאלה הוא לא מתחבט בהן בכלל, ועוקר את השאלה מעיקרה (כך דרכו של הרמב"ם) ואומר: התשובה היא, מי אמר את המלה "תורמין"? חכמי ישראל בארץ ישראל, והם דברו עברית, והם יודעים שיש שרש כזה ת.ר.מ. אנחנו לא יודעים, אבל הם יודעים שיש שרש כזה, ולא מקשים עליהם קושיות, ככה הוא עוקר את כל השאלות. הרש"ש (בהגהותיו בתרומות שם) אומר מצאנו דוגמא לזה בתהלים (ק"ט, ט"ז): "תאבתי לישועתך ה'", ותאבתי בא מלשון תאבה, כמו: "גרסה נפשי לתאבה" (תהלים ק"ט כ'), וכי התי"ו היא שורש? התי"ו היא לא שורש, והשרש הוא א.ב.ה. כמו: "לא יאבה" (דברים כ"ט י"ט), ואפילו הכי התי"ו שהיא שימוש נעשתה שרש, וכתוב תאבתי לישועתך ה'. הרי שיש מקומות כאלה³³.

עוד דוגמאות לזה

כז. ולא רק זה, יש עוד הרבה מלים כאלה שהשימוש נעשה לשרש, כמו: "מתחילין" שאין מלה כזאת, כי בפסוק כתוב: "הוא החל להיות גבור בארץ" (בראשית י"ח), ולא כתוב "הוא התחיל", כי התי"ו של "תחילה" היא תוספת, כמו "תפלה" שהתי"ו זה לא שרש, שהרי לא אומרים "מתפילין" אלא "מתפללין", כי התי"ו היא שימוש, ואפילו הכי אומרים "מתחילין", ואתו דבר במלה "מתרימים"³⁴.

שהמדקדק הכי גדול בעולם זה גרמני. כי חשבו של'ג'וניוס' (זה שהוציא ספר השרשים של הרד"ק עם הערות למטה. וגם הוא מתרגם את המילים לגרמנית. אני לא יודע לקרא גרמנית, אבל הוא היה גרמני) הוא המדקדק הגדול, אבל אחרי שהופיעו הספרים של רבי יונה בן ג'נאח, דיענו שהוא עלה על כל המדקדקים בעולם. גם אבן עזרא וגם הרד"ק כולם שאבו ממימיו.

33. והרמב"ם לא רוצה לתרץ ככה, כי היום מצאת קושיא ומצאת תירוץ, אבל מחר תמצא קושיא אחרת. מה תעשה? למשל "לא קרינו את שמע" (ברכות דף ב' ע"א), למה כתוב "קרינו" ולא "קראנו"? לכן הרמב"ם אומר לך בפשיטות. הם יודעים את הלשון יותר מאתנו, והם אמרו תורמים וזה מקובל עלינו, וגמרנו.

34. והיום החריבו את העולם, עשו המון מלים כאלה, ואומרים: "לתדלק", "מתוסכל", "מתוחכם", הכל שטויות והבלים. אבל רואים שלפעמים השימוש נעשה שרש.

חדש!!

בשורה טובה ללומדי התורה הישלמה המלאכה

יצא לאור הספר שכולם חיכו לו

פרחי כהונה ח"ב ב"כ

מאת מורנו ורבנו ועטרת ראשנו
רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל

חידושים וביאורים על הש"ס עזרה לכל לומד בהבנת הסוגיא.
עם אלפי תיקונים והוספות מכתב יד.

ניתן להשיג את הספר גם בשפה הצרפתית

ניתן לרכוש את הספר בטלפון:
08-6727523 (שלוחה 6) | 0504174471

מחיר מבצע לקונים את ארבעת הכרכים.

בס"ד

ביאור נפלא על מגילת אסתר

וכן ענייני פורים בהלכה ובאגדה
ממרחן הגאון ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

ניתן להשיג את הספר גם בשפה הצרפתית

ניתן לרכוש את הספר בטלפון:
08-6727523

דיני פורים וארבע פרשיות

מתוך ספר סנסן ליאר למרן ראש הישיבה שליט"א.

למלכי מדי ופרס). ומ"מ אם המקבל חולה סכרת, יש לשלוח לו מנות שאין בהם סוכר, כגון שקדים ופסתוקים וכדומה, וכמ"ש לקמן בחלק השו"ת (סי' י"א). ע"ש.

טז. מנהג התחפושות שנהגו בו אחינו האשכנזים ונפוץ כיום בכל הארץ, אף שלא נמצא לו מקור בדברי חז"ל וראשונים, מ"מ יש לו כמה סמוכין, שמצינו לאליהו הנביא ש"התחפש" לחרבונה (לחד מ"ד), וכן אסתר לא הגידה את עמה ואת מולדתה, וכן שמו של הקב"ה כביכול מסתתר במגלה בר"ת וס"ת, ולא נכתב במפורש (ועל זה כתיב בישיעה מ"ה ט"ו: "אכן אתה אל מסתתר, אלקי ישראל מושיע"). וכל הענין שם על גלות פרס). ומ"מ אין לפזר ממון רב בשביל תחפושות ומאידיך להתקמץ ולתת "חצי שקל" זכר למחצית השקל, יציבא בארעא וגיוורא בשמי שמיא. וכבר כתב הרמב"ם (כפ"ב מהלכות מגלה הלכה י"ז) שמצוה להרבות במתנות לאביונים יותר מבמשלוח מנות (ורמז לזה באסתר ט' כ"ב: ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ומשלח כתיב חסר ו', ומתנות מלא ר'). וכ"ש לבזבז על תחפושות יקרות, תמנו חפש מחופש... [ובחלק השו"ת סימן י"ב כתבתי עוד בזה].

יז. אסור לנערים ללבוש בגדי נשים בפורים, וכן לנערות ללבוש בגדי גברים, שלא הותר לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים (שו"ת יחוד דעת ח"ה סימן נ', ושכן מוכח מתשובת הרמב"ם לענין שמחת חתן ורבנו אליעזר ממיץ בס' יראים ועוד). ואם כי הרמ"א מתיר, נראה דאי הוה שמיע ליה שהראשונים אוסרים, אף הוא היה מודה לאסור, וכמ"ש הוא עצמו בח"מ (סימן כ"ה סוף סי' בהגה). ע"ש. וכ"ש שכמה מכשולים יצאו מזה בימינו ואפילו בערים חרדיות, וכידוע.

א. בשבת של ד' פרשיות יש לקרוא ביום ששי בשנים מקרא ואחד תרגום ההפטר של ארבע פרשיות. הבאה ט"א ח (סימן רפ"ה ס"ק יו"ד). וכ"כ המשנ"ב שם. אבל מדברי ה"ה שם (אות ל"ו) בשם הכנה"ג וכל האחרונים נראה דיש לקרוא הפטרת השבוע דוקא. ע"ש.

ב. הכל חייבים במקרא מגילה, אנשים ונשים. והקורא לנשים אם הן מקשיבות מלה במלה יכול לברך להן, וגם הן יכולות לברך לעצמן. וכן הקורא יחיד לעצמו מברך לפניו, אבל אין לברך לאחריה אלא בעשרה, ואפ"ל בעשר נשים יכולים לברך הרב את ריבנו [ע' להכה"ח סי' תר"ץ אות קכ"ד ובספר קול סיני]. והנוהגים לברך הרב את ריבנו גם בלי עשרה אין למחות בידם, שכן דעת רוב ככל הפוסקים (עיין בירחון אור תורה אייר התשס"ז סי' צ"ו).

ג. ברכות המגילה צריך לברך אותן מעומד, בין בתחלה בין בסוף.

ד. ש"ץ קורא את המגילה מעומד מפני כבוד הצבור. ויש נוהגים שגם הקהל עומדים בשעת הברכה, ועדיף שלא לנהוג כן גורמים לרעש בהזת הספסלים והסכאות בבית הכנסת בשעת הברכה, ואח"כ שוב כשיושבים בתחלת הקריאה. וע"ע בכה"ח (סי' תר"ץ אות ב) שכן מנהג בית אל שאין עומדים הקהל בשעת הברכה. ע"ש.

ה. פושטה כאיגרת לפני קריאתה להראות הנס, ומניחה על התיבה שלא תהיה נגררת בארץ. [ושמעתה טעם בשם הרה"ג הדרשן המופלא ר' שמעון גז צ"ל שפושטה כאגרת שלא ייבהל הקורא והשומע מגזרות המן בתחלת המגלה, כי סוף טוב הכל טוב].

ו. טוב שיעמדו שני אנשים אצל הש"ץ מימין ומשמאל כשקורא המגלה (הכה"ח סי' תרצ"ב אות א' בשם האחרונים). ואומר הש"ץ קודם הברכה "ברשות מורי ורבותי". (וענינים: שמים). ומברך על מקרא מגילה, שעשה נסים ושהחינו. ביום אינו מברך שהחינו, ואם שכח ולא בירך בלילה שהחינו מברך ביום (כף החיים סי' תרצ"ב אות ח').

ז. זמן קריאת המגלה בלילה מיד אחר צאת הכוכבים, וזמנה כל הלילה. וביום קוראה אחר הנץ החמה, וזמנה כל היום.

ח. יזהר לקרוא מתוך המגלה, ולא יקרא אף מלה בע"פ. ומי שאין בידו מגלה כשרה, ישמע מהש"ץ ולא יקרא עמו.

ט. יזהרו שלא להתנמנם בקריאתה ובשמיעתה, ושלא לשיח מתחלת הברכות עד גמור ברכה אחרונה. והפוסקים שנוהגים הקהל לאמרם בקול רם, והם איש יהודי וגו', בלילה ההוא, ומרדכי יצא, היהודים, כי מרדכי היהודי, [ובתנאים מוסיפין לומר בקו"ר המלים "כשוך", "גדל", "ריח והצללה". ואין אומרים פסוק בלילה ההוא בקול רם רק תיבת "נדדה" בלבד. וכשאמר הש"ץ ויאמר חרבונה עונים "זכור לטוב", ואומרים בקול רם פסוק ויתלו את המן וגו', צריך החזן לחזור ולקרואם אחר שישתקו הקהל להוציא את השומעים י"ח.

י. צריך שיגלול ואח"כ יברך ברכה אחרונה, ויזהר שלא יברך כשהוא גולל. לא יאמר "ארורים כל הרשעים" אלא כל עובדי אלילים. [ויותר נכון לומר "כל שונאי ישראל" לכלול גם אותם שאינם עובדי אלילים].

יא. קודם ערבית אומרים למנצח על אילת השחר וגו' [והטעם כמ"ש במגלה דף ט"ו ע"ב שאסתר אמרה מזמור זה (וע' ביומא דף כ"ט ע"א)]. ועוד מפני שכתוב בו הצילה מחרב נפשי ר"ת המן]. ועל הנסים בהודאה. אחר העמידה יהי שם וחצי קדיש (אם חל במוצ"ש אומרים אחר חצי קדיש שובה וגו' עד בישועתי, ומברכין על

הנר). [ובזמננו שאין משתמשים בנרות רק במנורות חשמל א"צ לברך בורא מאורי האש קודם קריאת המגלה, ואדרבא עדיף לברכה אח"כ על הכוס עם שאר הברכות]. ואח"כ קוראים המגלה. ואתה קדוש, קדיש תתקבל, שיר למעלות וגו'.

יב. במוצ"ש מבדילין בבהכ"נ אחר קדיש תתקבל, ובבית מבדיל קודם קריאת המגלה. והטעם שעדיף בבית להבדיל מקודם, כדי שלא לעשות מלאכה קודם הבדלה (כף החיים סי' תרצ"ג אות ט').

יג. בשחרית אומר על הנסים ואחר החזרה חצי קדיש. ואומרים פיוט "מי כמוך" (כך מנהג תונס לומר גם בשבת זכור וגם בפורים). ומוציאין ס"ת וקוראים תלתא גברי בפ' ויבא עמלק, וכופלים פסוק אחרון להשלים עשרה פסוקים. ואומר חצי קדיש, אשרי, ובא לציון עד מעתה ועד עולם, וקורין המגלה. ואתה קדוש, קדיש תתקבל, יהללו, ומחזירין הס"ת. ואומרים אחר מזמור של יום למנצח על אילת השחר וגו'. ומנהג התימנים לומר בפורים מזמור אלהים אל דמי לך (תהלים פ"ג), וכן הוא במסכת סופרים (פי"ח ה"ב) לדעת י"א, ע"ש בהגר"א. ורשום בזכרונותי בשם הרב חק נתן (בורגל) בסוף מסכת תמיד, שכתב שנכון לומר שיר של יום גם במנחה. ע"ש. אבל אין המנהג כן. ועיין להגרי"ח בספר עוד יוסף חי (פרשת ויקהל אות ג') שנתן טעם לזה ע"פ הקבלה. והמג"א (סי' קל"ב סק"ד) נתן טעם אחר. ע"ש. ועיין בכה"ח להרח"ף (סי' י"ט אות ט"ז).

יד. אע"פ שהריטב"א בחידושי מגלה (דף י"ד ע"א) כתב ששיעור מתנה לאביונים בפרוטה, מ"מ נוהגים להורות כדעת הרב זרע יעקב והרב בן איש חי שיהא שיעור שיוכל לקנות בו שלש ביצים מפת דהיינו 170 גרם לחם (כ"כ אבא מארי הגאון זצ"ל בשו"ת איש מצליח כרך ג' חאו"ח סי' מ"ט. וטעמו כיון שהרב זרע יעקב מסתמך על דברי הר"ן, ודילמא הר"ן פליג על הריטב"א בזה. ואכמ"ל). ועל בס' עטרת תפארת להגרי"ח (בעמוד 186) שכתב: יזהרו

במתנות לאביונים שיתן רפ"ז פרוטות לעני אחד, ועוד רפ"ז לעני אחר, והם ר"ז פרוטות כמנין אור, ושמונים כמנין יסוד, וסימנין פז"ר נתן לאביונים. ע"ש. ואוהב מצוות לא ישבע מצוות.

טו. משלוח מנות. נהגו לשלוח ממתקים ומעדנים ולא בשר מבושל ועופות, מפני בעיות כשרות. ועוד שאם מביאים בשר ותבשיל, יש זילותא ח"ו כאילו בעה"ב עני ואין לו לסעודת פורים, ולכן נהגו במגדנות. וכן המנהג בחו"ל לשלוח מקרוד, דבלה, ויזי, וכדומה (וסימנין

בס"ד

בית נאמן

“באהד באדר משמיעין על השקלים”
(שקלים א. א)

כבר פסק מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל (חזו"ע עמ' ק"ה) מעלות מוזצית השקל יש לתנם למוסדות תורה

ניתן לצרף גם את המתנות לאביונים

חייגו עכשיו (או בהודעות): 08-6727523

לתרומות בבנק הדואר: ח.נ. 776 1990 ע"ש חכמת רחמים בעמדות "נדרים פלוס" בקישורית: https://yhr.vp4.me/ils באתר המוסדות: yhr.org.il

